

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Francišanska ulica 6/1. Rokopisov ne vracamo. Nefranklantskih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112.

Ne bomo molčali glede odtegljajev za nabavljalne zadrage!

Ze drugič so nam sedaj odtrgali od naših plač, najprej 20, potem 10 Din za 'stavbne zadrage nabavljajnih zadrug in obetajo nam še 34 mesece odtrgovati po 10 Din mesečno za isti namen. Pa to še ni vse! Po tem se spravijo še nad obvezno včlanjenje pri nabavljajnih zadrugah samih, s petkratnim jamstvom napram Zvezam.

Najprej poplave, potem to, nato draginske doklade, tako nam hočejo znižavati dohodke, ako bo državno uradništvo še nadalje tako apatično in bo molčalo k vsemu ter ne bo podvzelo resnejših korakov.

Pred nedavnim smo čitali, da je glavna kontrola zavrnila uredbo finančnega ministra, po kateri bi se naložila državnemu uradništvu bremena za sanacijo nabavljajnih zadrug. Listi so poročali: Na podlagi pooblastila čl. 374 fin. zakona za leto 1928/29 je finančni minister podpisal uredbo o izpremembah in dopolnitvah uredbe o nabavljajnih zadrugah državnih uslužbencev z dne 5. decembra l. 1920. Po novi uredbi naj se vsem državnim uslužbencem 1., 2. in 3. kategorije odvzame po 10 Din v 36 enakih mesečnih obrokih zaradi zbiranja potrebnega obratnega kapitala. O tej izpremembi je finančno ministrstvo že obvestilo vse urade v državi ter jih pozvalo, naj prično odvezovati državnim uslužbencem to vsoto z julijem t. l. Sedaj pa je glavna kontrola poslala finančnemu ministrstvu pod št. 65.447 z dne 11. julija l. 1928 predstavo, v kateri se ugotavlja, da se uvodoma navedeno pooblastilo nanaša samo na organizacije, odnosno na ustanovljajne kredite zadrug in zadrug za grajenje stanovanj državnih uslužbencev. Finančni minister je prekoračil z omenjeno uredbo pooblastilo finančnega zakona za l. 1928/29 s tem, da je državnim uslužbencem naložil nov davek. Po čl. 7. finančnega zakona za leto 1928/29 pa je prepovedan vsak davek ali davčna oblika, ki nima v zakonu ali v proračunu svoje zakonite podlage. Zato je glavna kontrola sklenila, da ne more pristati na to, da izvaja finančni minister to odredbo ter odvzema svojem osebo po 10 Din mesečno, ker bi to bilo protizakonito.

Tako poročilo v listih! Kakor smo izvedeli, je tudi društvo 'sodnikov vložilo svoj protest v tem oziru in isto soglaš z nazaranjem glavne kontrole. Izza kulis pa pripovedujejo, da je Državni svet 'baje že zavrnil pritožbo Glavne kontrole in potrdil postopek finančnega ministra.

Jasno je, da gre tu za ogromne vsote, če pomislimo, da bo vsak državni uradnik dal vsega 360 Din in da bodo samo od učitelstva dobile te zadrage 6,120.000 Din. Kje so pa še vse druge stroke državnega uradništva?

Koliko koristi bo imelo državno uradništvo od teh stavbnih zadrug in kako se misli uporabiti ta denar za državno uradništvo, to je vprašanje za-se, ki se je še malo, oziroma se ni prav nič ventiliralo ter razjasnilo državnemu uradništvu. Zato je tudi malo zaupanja in veliko nejevolje vzbudilo to vprašanje v naših vrstah.

Gre pa za drugo, kar hočemo danes ugotoviti ob tej priliki.

Stališče Činovniškega Saveza in Zveze državnih nameščencev ter njihovih glasil je ona točka, ki se je hočemo dotakniti.

Jasno je, da so proti odtegljajem vse strokovne organizacije, včlanjene v Zvezi in ne more odbor Zveze zavzeti takega stališča, ki tudi ne bi bilo oportuno.

V »Našem glasu«, glasilu Zveze so pa izšle novice in članki, ki skušajo zagovarjati odtegljaje ter utemeljiti njih potrebo. Jasno je, da je to velika opora za ministra samega in za one poslanke ter zakulisne inspiratorje teh odtegljajev, ki so jih povzročili. Tudi iz

Činovniškega glasnika je videti, da je to pravzaprav v prvi vrsti glasilo Saveza nabavljajnih zadrug. Iz tega razloga moramo tu ugotoviti, da je subvencioniranje oziroma podpiranje uradniških glasil s strani Nabavljajnih zadrug postalo uradništvu kvarno in bo treba to vprašanje razčistiti, da se ne rodi iz tega še večje zlo.

Ni treba posebe govoriti, da je uredba izšla po inicijativi iz krogov, ki so blizu nabavljajnim zadrugam. Zato moramo tudi ugotoviti, da smatramo v tem oziru za kvarno, ker so vodilni funkcionarji nabavljajnih zadrug istočasno tudi na čelu Činovniškega Saveza ter je jasno, da na dve strani služiti v

Da se prav razumemo!

(Pripombe k poteku II. izobraževalnega tečaja.)

»Izzvan spopad, dramatičnost, mnenja ločena...?« »Ali je res nekaj gnilega v deželi Danski?« Tako in slična vprašanja so si tovariši-neudeleženci stavili, ko so prečitali oficijelno poročilo o poteku tečaja. Nekdo mi je celo rekel, da kljub »lepo uspelemu tečaju« ni bilo vse v redu, in da je iz poročila dobil tak utis. Drugi zopet niso »na čistem«, kako se je razčistilo vprašanje družboslovja in vzgojeslovja, pod kakimi »pogoji« so se odstranila vsa nasprotstva itd.

Potrebno je, da govorimo odkrito, kar bo v bodoče onemogočilo vsaka nova »nasprotstva«.

Tov. Tratar je na tečaju ugotovil, da sta trčila tudi tu skupaj dva »svetova«, dva nepomirljiva »tabora«, ki jih niti današnja svetovna situacija ne more doumeti in izmiriti...

Stvar pa nikakor ni bila tako tragična! Kot glavni rezultat tečaja bi označil stališče, ki ga je po daljši diskusiji obeh »taborov« zavzel OIO: Ustvarjajmo potom nove vzgoje boljše družbo, nikakor pa ni naš namen rušiti današnje družbo, da bi ustvarili novo vzgojo. To sta glavni načeli, okrog katerih se je »bil boj«. Samostojno in edino proučevanje sociologije bi (po mnenju nekaterih) res znalo simpatizirati z drugo — revolucionarno ideologijo. Pedagogika s sociologijo pa nam kaže evolucijsko vzgojno pot s proučevanjem psiholoških in socialnih razmer otroka, kar popolnoma odgovarja intencijam »nove šole«, ki bodi socialnovzgojna ustanova.

Na tej bazi smo se 3. dan tečaja zedinili in tudi končali »enoletno pravdo« s tem, da se je uknila vsaka nadaljnja debata v »nadrejenosti in podrejenosti« pedagogike in sociologije.

S temi načelnimi sklepi je padla tudi teza »dveh nepomirljivih svetov«, soglasje je vladalo do — zadnjega dne. Takrat so se namreč pokazala žal še nekatera »ločena mnenja«.

Dva tovariša sta namreč nad Pibrovčevim natopom izrekli svoj »svetov«, češ — »to je le metodiška novost, to še ni nikakoli delovna šola!« Eden se je povzpelo celo do stališča, da je boljša stara šola-učilnica kot novotarija, ki gre »mimo socialnih momentov!« In prišlo je do kontraverz, ki so v masi potrdile trditve tov. Breganta, ki v svoji knjigi ugotavlja dejstvo, da sta v Slvoeniji 2 formi delavcev za novo šolo: na eni strani struja evolucijonistov, na drugi oni, ki hočejo šolo zreolucijonirati.

Če smo se 3. dan tečaja soglasno postavili na evolucijsko stališče in dosegli popoln sporazum, zadnji dan pa se pojavijo gromovniki, ki rušijo prejšnje sklepe, napravijo to utis, ki izobraževalni akciji več škoduje, nego koristi!

Na lanskem tečaju so vsi oni, ki delajo v smeri nove šole, čutili potrebo, da se sestajajo in izmenjavajo svoje misli. Potreba po medsebojni opori pri iskanju in ustvarjanju, kjer so izkušnje vsakega posameznika dragocene za vse, vse to nas je pod vodstvom tov. dr. Zgeča privedlo do spoznanja, da je **vzajemno delo potrebno**, saj je številce borcev

takih primerih ne morejo. Dočim so bile nabavljajne zadrage o tem vprašanju pred uredbo vprašane za mnenje, ni nihče zaslišal uradniških organizacij.

Nismo napisali teh vrstic iz demagogije. Zelimo in prosimo učitelstvo, da iz tega ne dela vprašanja potrebe skupne organizacije vsega državnega uradništva, ki je nesporno in nam je danes bolj potrebna kakor kdajkoli ter presoja vse hladno in prevdarno. Napisali smo to iz razloga, da imamo čiste račune in smo prijatelji.

Povemo pa, da si dohodkov ne bomo pustili znižavati, ker so nam še ti več kot nezadostni za priprosto življenje!

Je najfinejša šolska kreda, ki daleko prekaša vse importirane tovrstne izdelke.

„JUGOKREDA“ si je na mah osvojila trg v celi državi in to vsled prvovrstne kvalitete in nizkih cen. Uporabljajte le „JUGOKREDO“, ki se naroča v vsaki množini pri centralni pisarni

„JUGOKREDE“

Ljubljana, Kongresni trg 3/1.

ki naj bi bila sestavljena do februarja 1929. V tem odseku sta po dva zastopnika vsakega združenja. — Kongres vseslovenskega učiteljskega združenja se bo vršil meseca julija 1929 v Poznanju (Poljska). — Izvršni odbor UJU opozarja društva na ta kongres z željo, da bi se ga udeležilo kolikor mogoče veliko število jugoslovenskega učiteljskega. — Da bo pa to izvedljivo, naj se pri društvih še sedaj začne zbirati poseben fond, ki bo omogočal delegatom društva udeležbo na tem kongresu.

— Vloga Izvr. odbora UJU na prosvetno ministrstvo. Izvršni odbor UJU je poslal prosvetnemu ministru posebno obširno vlogo glede absolventov višje pedagoške šole. V tej vlogi povdarja Izvr. odbor, da se je zvedelo, da namerava prosvetno ministrstvo nastaviti absolvente višje pedagoške šole na osnovnih šolah kot upravitelje — zaenkrat na vadiščah — a pozneje tudi na drugih osnovnih šolah v Beogradu — nadalje kot referente prosvetnega ministrstva itd. — Izvršni odbor naproša g. ministra, da bi se taka imenovanja ne izvršila, ker bi bilo s tem onemogočeno napredovanje in bi to povzročalo veliko razburjenje med učitelstvom. — S tem, da bi osnovnošolski učitelj ne mogel postati referent v prosvetnem ministrstvu, šolski nadzornik ali šol. upravitelj na vadiščah, bi bile zapostavljene številne vrste odličnih prosvetnih delavcev, češ, da ne razumejo šole in njenih potreb. Če pa prosv. ministrstvo uvideva, da učitelj ne dobiva zadostne izobrazbe na učiteljski, naj se mu dovoli in omogoči vstop na univerzo. — Učitelj naj tudi pri nas, po vzgledu kulturnih držav, napreduje in naj ne ostaja vse življenje v šoli, kot prostak, ki ne bi prišel vse svoje življenje do odločilne besede. — V tem smislu je bila poslana vloga na prosv. ministrstvo dne 10. sept. 1928.

— Seja ožjega sosveta pov. UJU Ljubljana se vrši v soboto 22. in 23. t. m. v Murski Soboti, kjer je istočasno tudi sestatek s predstavniki iz Prekmurja ter razprava specijelno o vprašanju šolstva in učiteljskega v Prekmurju.

— Kontraktualnim učiteljem. Na celjski skupščini je neki delegat prosil intervencije radi štetja službenih let onemu učitelstvu, ki je službovalo tudi še po l. 1922. v Italiji ter je bilo šele pozneje sprejeto v našo državo. Poverjeništvo je dobilo 4. t. m. zagotovilo g. prosvetnega ministra, da ne bodo službena leta nikomur in v nikakem slučaju propadla ter da so le formalnosti radi dosega državljanstva vzrok, če to vprašanje ni že doslej povsem rešeno.

Splošne vesti.

— S POLNO PARO PROTI UČITELJSTVU. V rubriki »Kronika« prinašamo dobesedni ponatisk člankov, iz katerih je razvidno, kako sta se oba ljubljanska dnevnik silovito zagnala v učitelstvo. Eden pavšalno psuje, drugi hoče izigrati našo stanovsko organizacijo v bojih dnevne politike. Izigravanje je prejasno na eni kot na drugi strani. Vsikdar smo in bomo branili svoje stanovske tovariše, nikdar pa nismo in ne bomo zagovarjali grehov posameznih, ako so ugotovljeni in dokazani. Grehi posameznikov pa ne opravičujejo blatenja vsega stanu. Odgovor na vse klevete pa prepuščamo okrajnim učiteljskim društvom, ki jih pozivamo in opozarjamo na oba članka, da se bo čul tako odgovor vsega učiteljskega na brezstidno gonjo.

— Kongres vseslovenskega učiteljskega. Meseca julija se je sestal v Brnu upravni odbor vseslovenskega učiteljskega, v katerem sodelujejo predstavniki češkega, poljskega in jugoslovenskega učiteljskega. Na tem sestanku je bil določen poseben odsek za pravila, ščine in v realnih gimnazijah začetek poučevanja francoščine ali angleščine preložen do V. razreda. Ker imajo tudi realke z reformnimi realnimi gimnazijami enako štiriletno podlago, je akcija izenačenja znatno napredovala, kajti tu stoji proti sebi dve dvojici srednješolskih tipov: a) humanitarni (gimnazija in realna gimnazija) in b) realni (realka in reformna realna gimnazija). Uzakonjena bodeta torej imenovana dva srednješolska tipa, vsak z dvema panogama v štirih višjih razredih.

Za deklice se ustanovljajo v velikih mestih oddeljeno srednje deklishe šole vseh navedenih vrst, lahko pa deklice študirajo tudi na deških srednjih šolah ter tvorijo četrtno vseh srednješolskih učencev: v šol. letu 1927/1928 je obiskovalo 30 dekliskih srednjih šol 7671 dijakinj in deške srednje šole 15.222 dijakinj.

Vseh srednjih šol v ČSR je 297 z 102.912 dijaki. Za Učiteljsko izobrazbo so skrbeli štiriletni učiteljski zavodi, ki se štejejo med srednje šole ter sprejemajo dijake iz IV. razreda srednje šole ali pa po končani meščanski šoli. Zavodi so moški, ženski in kueduka-

ni. Nekateri imajo enoletne kurze za abiturijente srednjih šol, ki hočejo postati učitelji, ali dvoletne oddelke za učiteljice domačih ved (skupno 11) ter kurze za vzgojiteljice materinskih šol (skupno 8). Vseh 65 učiteljskih zavodov je skupno štelo 7735 učencev. Študij na njih je končal z izpitom učiteljske zrelosti.

Po dveletni efektivni učiteljski službi položi učitelj izpit za učiteljsko usposobljenost, ki je potreben za dosego definitivnega mesta.

Učitelji meščanskih šol lahko postanejo učitelji osnovnih šol tedaj, ako po šolski službi, trajajoči najmanj 30 mesecev, položijo poseben izpit iz enega sledečih treh strok: gramatično-historične, matematične, prirodoslovske ali tehnične.

Učiteljsko stremi že od začetka obstoja republike za visokošolsko izobrazbo ter je ob lastni pomoči ustanovilo v Pragi in Brnu šole visokega pedagoškega študija, kjer predavajo univerzitetni profesori ob sobotah in nedeljah, tako da so šole pristopne tudi podeželskim učiteljem.

(Konec prihodnjic.)

LISTEK.

Češkoslovaško šolstvo.

(Dalje.)

Za slaboumne učence se ustanovljajo pomožne šole in razredi. Za gluhomne, slepe in telesno slabe so ustanovljeni posebni zavodi, kjer so tudi vedno šole za dotične otroke. Za take otroke je sedaj skupno 74 šol z 4351 učenci. Poleg teh sta v mestih 102 pomožna razreda. Ministrstvo prosvete je pripravilo načrt zakona, s katerim se razmere tega šolstva upravljajo trajno.

V mestih se ustanovljajo materinske šole za otroke predšolske starosti od 3.—6. leta. Takih zavodov je 1584 z 99.134 otroci. Tudi o tej panogi vzgoje je že izdelan načrt zakona, glasom katerega bi nosile občine glavne izdatke za javne materinske šole.

Narodne šole, t. j. osnovne in meščanske z izjemo manjšinskih šol, vzdržujejo posa-

mezne dežele (provincije). Te plačujejo z državnim subvencijom učitelje, medtem ko izdatke za stvarne potrebe in šolska poslopja krijejo občine. Samo na Slovaškem izdržuje javne šole država ali pa država podpira javne cerkvene šole. Privatnih šol (samostanskih in dr.) je v ČSR malo.

Srednjih šol so v ČSR dosedaj štiri tipi: I. klasične gimnazije z latinščino od I. in grščino od V. razreda, 2. realne gimnazije z latinščino od I. in s francoščino ali angleščino od V. razreda, 3. reformne realne gimnazije z angleščino ali francoščino od II. z latinščino od V. in z nadaljnjim modernim jezikom (angleščino, italijanshino ali kakim slovanskim jezikom) od VII. razreda, 4. realke z poučevanjem tehnične smeri in s francoščino ali angleščino od II. razreda. Te šole trajajo osem let, realke imajo 7 razredov, imajo pa biti podaljšane v osemrazredne.

Reforma srednjih šol je bila deloma izvedena l. 1927. z novimi učnimi osnovami, ki so ustvarile skupno štiriletno podlago za klasične in realne gimnazije s tem, da je bil v klasičnih gimnazijah začetek poučevanja gr-

— Čehoslovaški učitelji v Ljubljani. Gospod Josip Zeman, inspektor ministrstva prosvete v Čehoslovaški in šef oddelka za nenormalno deco, pride v Ljubljano z g. dr. Herfortom, univerzitetnim profesorjem in g. Bartošem, upraviteljem Jedličkovih zavodov. Z njimi pridejo upravitelji in učitelji raznih zavodov za slepo, gluho in slabonadarsko dečo iz Čehoslovaške. V Ljubljano pridejo 29. septembra ob 16.44. Tu ostanejo 30. septembra in 1. oktobra. Ogledajo si Ljubljano, Bled in zavod za slepe v Kočevju. Tovariši, tovarišice! Sprejmite jih res tovariško!

— Ameriška učiteljica slovenske šole g. Simičeva se je mudila letošnje počitnice v Sloveniji ter proučevala tukajšnje šolstvo. Zelela je imeti u pogled v ves razvoj zadnjih let ter napredek šolstva. Žal, smo na tej stopnji ravno sedaj v dobi, ko začnemo z osnovo za moderno šolstvo v naši državi. Nismo ji mogli priti povsod s pozitivnimi rezultati nasproti kakor bi to radi. Vseeno je videla, da je šolska literatura pri nas že močno napredovala, tako da se pozna, da vstajamo s svetimi in mladimi programi. Posebno so jo zanimala glasbena dela — šolske pesmarice, iz katerih nam bi se učila tudi ameriška mladina prepevati slovenske pesmice. Prav Ljubka zbirka z zvočnimi uglasbitvami so Pregljevi »Nageljčki«, katere je vzela s seboj. To je naša najmlajša zbirka pesmic, katere se je razširila po vseh tukajšnjih šolah ter se jako hitro uveljavila in tudi razprodala prva naklada. Kakor poroča g. Pregelj dodaja višji in srednji stopnji še nižjo stopnjo (1. in 2. šol. leta), kar obsega skupaj 103 pesmice in kmalu izidejo skupno. Tudi Pavčičeva dela — petje s spremljevanjem klavirja si je izbrala, saj je Pavčič izredno dober v svojih delih in mladina ljubi njegove uglasbitve. Omenjena dela se bodo dela v šoli, pa tudi v društvenih dvoranah, kjer prirejajo igre in slično vse leto. V Chicagu se je posebno dobro obnesla igrice »Povodni mož«, v Clevelandu pa letos igrana »Kralj Matjaž«. Tudi več mladinskih igrice je vzela s seboj, deloma natisnjenih, deloma v rokopisih. Predno se je poslovila od Ljubljane, kjer je posnela 36 poslopij spomenikov in drugih znamenitosti, katere fotografije bodo razvili v Clevelandu, da jih bo vsako leto kazala v Ameriki rojeni mladini, kako lepa je Ljubljana. Odpeljala se je tudi na naše najlepše letovišče na Bled in se šele te dni ukrcala na francoski parnik, ki jo pelje preko Oceana nazaj v Ameriko. Vsako leto so gostejši stiki. Leta 1930 nas namerava obiskati v Ameriki rojena slovenska mladina ter prepotovati vso Jugoslavijo. Precejšnje število jih bo v starosti od 15 do 25 let, da se bodo prepričali na lastne oči, kako lepi so kraji, katere poseća mnogo, mnogo tujcev, kar nam izpričujejo statistični izkazi zdravilišč in letovišč — samo pomislimo na Jadran in Bled! — ter videla, da stopamo vzporedno z drugimi večjimi narodi in naj tudi oni ne pozabijo slovenske govornice, dasi žive v morju tujine. — Albin Čebular.

— Javnopravno vprašanje. Ravnateljstva in upraviteljstva šol dobivajo od sodišč vprašalne pole o mladostnikih, ki so na kakršen že kolj način prišli z zakonom v navzkrižje. V teh polah je vse polno vprašanj, na katere naj upravitelji šol odgovarjajo. Za boljše umevanje javnega vprašanja navedemo nekaj vprašanj, ki se glase: »Žive starši v dobrih ali slabih razmerah? Vzgajajo svoje otroke dobro ali slabo? Ali jih morda navajajo h kaznivim dejanjem?« Dalje: »So (bili) nje-govi starši, bratje in sestre ali drugi bližnji sorodniki na duhu bolni (epileptični, histerični) ali pijančevanju vdani?« V zavesti, da bomo pomagali sodiščem do čim lažje in pravičnejše presoje mladostnikov in pa pametne obsodbe ali oprostitev, smo si prizadevali podajati sodiščem točna in resnična poročila, četudi so starše ali pa njih sorodnike obremenjevala. Bili smo prepričani, da to, kar uradno poročamo, ostane zaupno, uporabljivo samo za sodnika. Poseben slučaj v Prekmurju pa nas je prepričal, da temu ni tako. Upravitelj, ki je po svoji vesti in informacijah poročal, je na naše veliko začudenje prišel sam pred sodnika in ga je tako poročanje drago stal! V bodoče si bo pač premislil še kdaj kaj poročati na taka vprašanja. Tudi nam drugim ne kaže nič drugega, kakor odgovarjati le na vprašanja, ki zadevajo le učenčev napredek v šoli, s čimer pa bo sodnikom bore malo pomagano. Pri tem pa je še drugo vprašanje, t. j. ali sploh smemo še zabeleževati družinske razmere v matičnih listih, ker so tudi v njih približno enaka vprašanja. Na to naj nam da pojasnila šolska oblast, ker je to za nas s pravnega in vzgojnega stališča nujno in neobhodno potrebno. Prav radovedni smo pri tem, ali so tudi drugi uradi v nevarnosti, da pridejo pred sodnika, če na poziv sodišča kaj neugodnega poročajo o tem ali onem? Menda ne bodo samo za nas izjeme! — Posebno sodne gg. pravnike opozarjamo na ta slučaj, v prvi vrsti one pri mladinskih zadevah.

— Značilno. Šolski skrbnik v Trstu je obiskal Tolmin ter je imel nagovor na zbrano učiteljstvo. Njegove besede so bile polne obetanj in tolažbe in slovensko učiteljstvo se je vračalo domov s skrito nado, da bo v prihodnje prenehalo zlo premeščanje v tuje dežele. Proti koncu šolskega leta pa je razposlal isti šolski skrbnik didaktičnim ravnateljem okoliščino, v kateri jih poziva, naj javijo nevarno učiteljstvo, da bo predlagano potem v premeščitev. — Značilno je bilo pri posetu Tolmina tudi to, da ni omenil niti z besedico slovenskega učiteljstva ter se ni spomnil nanj niti v dobrem niti v slabem, kakor da bi ga ne bilo.

— Pedagoška centrala v Mariboru je sprejela iz inozemstva nekaj novih pedagoških knjig po znižani ceni. Ker pa so to večinoma

duplikati, jih centrala lahko odstopi kakor okrajni knjižnici ali pa posameznim tovarišem. Na razpolago so s 40% popustom sledeča dela: 1. Pädagogische Versuchsarbeit in Österreich M 250; 2. Bundeserziehungsanstalten M 1050; 3. Entwicklung des Wiener Schulwesens M 450; 5. Frohes Schaffen 1927 (razredno čtivo) M 750. Od omenjene knjižniške cene se po valuti odračuna popust, prišteje se le malenkost za carino in poštino. Kdor se za knjige zanima, se naj zgleda čimprej: »Pedag. centrala — dr. Zgeč — Maribor. Drž. žen. učiteljske«.

— Otvoritev nove šole. V Brezju pri Dobrovi bo otvorjeno novo šolsko poslopje dne 30. septembra t. l. Pričetek slavnosti ob 10. uri takoj po prihodu vlaka. — Vabljeni so vsi tovariši(ce), posebno oni, ki so službovali v tem kraju, da se slavnosti udeležijo v čim večjem številu. — Kdor želi kosilo, naj to javi najkasneje do 27. t. m.: Šolskemu upraviteljstvu v Brezjih, p. Dobrova pri Ljubljani.

— Edina slovenska osnovnošolska učna knjiga iz prirodoslovja je knjiga »Prirodne sile in njihove uporabe«, ki jo je sestavil P. Fleré. Razen preprostega in metodično prav posrečeno obravnavanega, bogato ilustriranega gradiva, ki služi tako učitelju za obravnavo, kakor učencem za ponavljanje, obsega knjiga tudi strokovno, pa poljudno obdelano in s preprostimi diagrami pojasnjen »radio«, ki vedno bolj postaja neobhodna uporaba elektrike v človeški omiki. — Knjigo, ki se lahko kosa s podobnimi deli drugih književnosti, začetkom šolskega leta prav toplo priporočamo. Po ceni in priporočilu Glavnega prosvetnega sveta jo je odobrilo tudi ministrstvo prosvete kot učbenik za prirodoslovje v višjih razredih osnovnih šol. Izšla je v Učiteljski tiskarni, dobiva pa se za ceno 16 Din po vseh knjižarnah.

RAZSTAVA
TISK
7.-21. OKTOBRA
LJUBLJANSKI VELESEJEM

— Tolminci in potujčevalna politika. Marsikdo je že obupal nad slovenskim Tolminom. Brž po vojni so se naselili v njem Lahi in se sčasom množili potom novega priseljevanja, tako da je njih število danes nesorazmerno veliko. Po drugih naših trgih neresničarjev kakor v Tolminu. Res, da jih preživlja vojaštvo in ne slovensko prebivalstvo, a tudi domačini bi imeli pravico do zaslužka. Tolmin je zadobil kmalu po zasedbi lice one dobe, ko je gospodovala nad deželico laška fevdalna gosposka. Uradniki, delavci in obrtniki so preplavili kraj v obilnem številu in v prvih povojnih letih je zadobil opazovalec vtis, kakor da se je slovenski življenjski umaknil daleč v ozadje. Pozneje je naval tujcev ponehal, ali priseljenci so se vgnezdili in Tolmin nudi obiskovalcu še vedno tuj odraz. Italijanske oblasti so čuvala s posebno pozornostjo nad Tolminom. Ukinile so pred časom društveno gibanje med Slovenci in niso dopustile, da bi se razmahnil naš življenjski katerikoli obliki. Domače prebivalstvo ni pokazalo dovolj odpora. Poniženo se je umaknilo gospodstva željnemu tujcu in se je zaprlo v svoje domove. In že je šel glas: Tolmin je padel; slovenstvo Tolminec je bilo izgrajeno na pesek; kruh jih je premamil. — Letos pa je priredila tolminska šola otroško veselico s samo italijanskim vzporedom in domačini so odgovorili. Razen par radovednih ženščet so izostali vsi Slovenci in se je niso udeležili. Nam je to v tolažbo in ponos; šolski nadzornik Spazzapan pa je prejel poslušeno lepčijo. Oni mož, ki se je navduševal za slovenskega Cankarja in ga hotel celo prevajati v italijansko; oni mož, ki je vodil ligo »Kralja na Betajnovi« med gojenci slovenskega učiteljskega črta sedaj slovenske točke z vzporeda šolske veselice. Seveda, časi se izpreminjajo in če so se prirejale poprej mladinske predstave za ljudstvo, posebno za starše, se prirejajo sedaj zato, da si šolski oblastniki utrdijo svoje stole.

— Poročila sta se. Zega Joško, učitelj v Guštanju in tov. Eliza Kertova, učiteljica v Tolstemu vrhu pri Guštanju. Oba sta begunca, on iz Trsta, ona iz Koroške. Tov. Zega je pravkar z odliko absolvirala gimnastični kurz v Beogradu, tov. Kertova je pa že 8 let blagajničarka (t. j. od dneva ustanovitve društva). Bilo sretno!

— Umrli je v St. Pavlu pri Preboldu gospa Marija Pečar, soproga tamkajšnjega upokojenega šol. upravitelja S. Pečarja v 55. letu svoje dobe. Živela sta 31 let v neskaljeni zakonski harmoniji ter odgojila dva sina, od katerih je eden sodnik, drugi elektrotehnik. Pokojnica je delovala 28 let kot učiteljica ročnih del najprej v šoli v St. Lovrencu v Slovenskih goricah, pozneje pa v St. Pavlu in v Orlej vasi ter še le tekočega leta stopila v pokoj. Njen pogreb dne 30. avg. t. l. je svedočil, kako so šentpavelščani čislali svojo rojakinjo. Tudi učiteljstvo se je udeležilo istega v dokaj obilnem številu. Domačinski zbor ji je zapel v slovo tuborni žalostinki pod vodstvom g. učitelja Povha. Ob odprtem grobu pa se je poslovil od nje upokojeni šol. upravitelj I. Zotter. Označil je

njeno brezprimerno delavnost in požrtvovalnost za blagor svoje rodbine in učeče se ženske mladine, kakor tudi njeno skromnost. Ganljivo je bilo gledati tov. Pečarja, ki je svojo soprogo spremljal na zadnji poti na bergljah, ker se je nedavno ponesečil v platinah pri Kranjski gori ter si zlomil nogo. — Blagopokojnica naj počiva v miru!

— Himen. Poročila se je 17. IX. gđe. Justa Dokler, učiteljica v Sevnici, z g. dr. Cirilom Porekarjem, zdravnikom v Ljutomeru. Najboljše čestitke!

— Ono tovarišico iz tečaja, ki si je od mene izposodila Bregantov »Element. razred« (last »Učit. tiskarne«), obveščam, da knjigarna »Učit. tiskarne« do danes knjige ni dobila vrnjene! »Rok za ogled« je že davno potekel, zato prosim, da pošljete znesek 36 Din g. A. Novaku, Ljubljana, II. deška mešč. šola. — Vranc.

— Uprava »Zvončeka« prosi cenj. tovarišice(ce), da takoj prično z agitacijo na naročbo »Zvončeka«, ki izide (1. štev.) v drugi polovici septembra. Vsak naročnik naj plača najmanj četrletno naročnino v znesku Din 750 vnaprej. Uprava.

— Uprava »Popotnika« opozarja vsa šolska upraviteljstva in kraj. šol. odbore obeh oblasti, da je naročba na list obvezna in prosimo, da čimprej obnovite naročnino na jubilejni 50-letnik. Ona upraviteljstva in kraj. šol. odbori pa, ki še niso naročniki lista, naj store to takoj, da lahko določi uprava naklado lista in da ne bodo nastale take nepravilne kakor prošlo šolsko leto. Letnik stane Din 50. Uprava.

— Samo predsodek je, če kdo misli, da iz rži ni kave. V tisočerihih rodbinah uživajo ŽIKO brez primesi zrnate kave v popolno zadovoljnost. ŽIKO dobite v vsaki trgovini v rdečih zavitkih.

NOVA »ZACETNICA ZA ČITANJE«.

Iz Učiteljske tiskarne smo prejeli naslednje obvestilo:

Ker je Widrova »Prva čitanka« že skoro pošla, bi bila potrebna nje nova izdaja. To se bo zgodilo, vrhutega pa se je Učiteljski tiskarni posrečilo, da je dobila rokopis nove, na modernih pedagoških in didaktičnih načelih zasnovane »Začetnice za čitanje«, ki jo je po lastnem preizkušanju in studiju najnovejših takih tujih čitank sestavil Pavel Fleré. — »Začetnica« je osnovana na življenjskih otroških dogodkih, ki tvorijo vsebinsko enoto za vso knjigo; njen metodiški princip pa je: spoznavanje črk na podlagi antikve, ki se z njo pismenke (velike in male) posnemajo. Prepričani smo, da slovensko učiteljstvo pozdravi to knjigo, ki ji bo založništvo dalo primerno obliko s potrebnimi ilustracijami. Ker pa je taka »Začetnica« za slovensko šolstvo nova, izda Učiteljska tiskarna k njej tudi kratko navodilo o uporabi.

Rokopis »Začetnice« je že predložen Glavnemu prosvetnemu svetu v oceno za odobrenje, tako da nova »Začetnica« izide že za prihodnje šolsko leto 1929/30.

Pletenine lastni izdelki vedno v veliki izbiri. Najmodernejši vzorci. Naročila po meri v najkrajšem času. Velika zaloga nuga. FR. M. ROZMAN, Ljubljana, Zidovska ul. 7.

Osebnne zadeve.

— i IMENOVAN je, kakor poroča »Slovenec«, za okrajnega šolskega nadzornika za okraj Šmarje pri Jelšah g. Černigoj, šolski upravitelj v Stopcah. Dosedanji nadzornik g. Šumer je imenovan za šolskega upravitelja v Šmarju pri Jelšah. — Enako, kakor v 42. štev. Učit. Tov. poudarjamo tudi sedaj načelno stališče organizacije za vse slučaje odstavljenja nadzornikov in upravnih oseb, da jim je pred dokazati in ugotoviti službene pregreške, ker sicer imajo izpremembe vse druge vidike, kakor stvarne. Vsako izrabljanje politične konjunktore se bo maščevalo nad učiteljstvom samim, če ne bo našlo v njem samem odpora.

— i Upokojena sta učiteljica v Mariboru Avgusta Feigel-Podgornik in učiteljica v St. Jurju Franja Kump-Labernik.

— i Za sreskega šolskega nadzornika v ljubljanski okolici je imenovan, kakor poročajo listi, Janko Grad, šolski upravitelj v Mostah, ker je dosedanji sreski šolski nadzornik Fran Skulj upokojen.

— i V stalno državno službo so sprejeti sledeči dosedanji kontraktualni učitelji, ozioroma učiteljice: Anton Maslu na Turjaku, Pelagija Bečar-Kantjut v Rovtah, Vekoslav Benko v Laškem, Ivan Mercina v Starem trgu, Anton Berce na Viču, Silvester Cerut v Zalogu, Leopoldina Kos v Šmartnem pod Šmarno goro, Jakob Rojec v Škofji Loki. — Elo Čampa, učiteljica v Zamešku, je ministrstvo prosvete prestavilo z Zidani most.

Damam z dežele je posebno priporočljivo trajno kodranje in vodna ondulacija. Separirani oddelek za specialno barvanje las v vseh niansah, kakor tudi za izvrševanje vseh lasnih del se priporoča

M. Podkrajšek frizer za dame in gospode, Ljubljana Sv. Petra cesta 12.

„RADION“
pere sam in beli kot solnce!

Kronika.

CVETKE POLITIČNIH DNEVNIKOV PROTI UČITELJSKEMU STANU.

»Slovenec« z dne 14. sept. 1928 št. 210 piše:

»Kaj pa šikane v krajevnih šolskih odborih?»

Novo uredbo o oblastnih in krajevnih šolskih odborih nismo delali mi. Če bi jo bili delali mi, bi bila boljša. Toda po tej uredbi morajo krajevni šolski odbori pravilno gospodariti s šolskim denarjem. S krajevnimi šolskimi odbori se tam ne da delati, kjer »napredni« učitelj ovira delovanje, n. pr. da naroča vse drugo, samo tistega ne, kar je sklenjeno na seji, dasi uredba točno pove, kako je s to stvarjo, da ne piše sklepov točno, da zmerja člane s kmetavzi in tepci.

Če se tak učitelj pokliče na odgovor, je seveda po »Jutru« šikana, če pa se pokliče na odgovor nadzornik, ki daje takemu pedagogu potuho, je po »Jutru« partizanstvo.

Naj nas »Jutro« ne izziva, ker bomo začeli prinašati tudi disciplinarne cvetke teh naprednih žerjavovskih orjunaških pedagogov in bomo prinesli o tatovih v učiteljskem stanu, ki so jih napredni nadzorniki krili in jim celo predlagali boljša mesta »iz rodbinskih ozirov«, da jih celo poslali v višje šole, da niso bili več v kraju, ker se je učiteljstvo zgražalo.

Prinesli bi lahko, če se že gremo radi partizanstva, kako je eden naprednih nadzornikov pijančeval, kako zalezoval učiteljice, kako je drugi »napredni« nadzornik »napredne« učitelje prešuštnike in nemoralneže kril, dokler ni specialna preiskava vse to odkrila.

Vse to bi lahko prinesli in bi v teh pikanterijah prav lahko tekmovali z »Jutrom« v njegovih pikanterijah.

Toda preganjanje teh šolskih »mučenikov«, ki so menda le vse to delali iz »naprednosti«, je gotovo šikana!

»Jutro« povemo, da bomo te šikane vršili še naprej, in sicer toliko časa, da bomo vso to gnilobo iztrebili. Prijanci, tatovi, prešuštniki, prepepači ne bodo vzgajali naše mladine, in če se »Jutro« stokrat postavi na glavo in če še tako kriči, da je to naziranje partizanstvo!

Kaj je z oblastnim šolskim odborom? V oblastnem šolskem odboru ima slovenska oblastna samouprava večino. Ta oblastna samouprava ne mara za ljudi iz »Jutrove« dežele, ker jih pozna iz prejšnjih višjih šolskih svetov in posebno izza PP., izza časov, ki si jih slovensko učiteljstvo, razen ožje »Jutrove« kliče, ne želi več nazaj. Zato je v tem odboru partizanstvo. »Jutro« ne vidi, da je oblastni odbor nakazal že ogromne podpore za šolska poslopja v Sloveniji in da bo v l. 1928. več dal za šolstvo, nego je dobila cela Slovenija ves čas »jutrovskih« vlad. Kakor tudi »Jutro« ne ve nič, kam je izginila l. 1924. od dr. Korošca Sloveniji nakazana polmilijska podpora v dinarjih za slovenske šolske zgradbe. Izginila je pod PP., dasi je prosvetni oddelek že prej obvestilo o podrobnih nakazilih. »Jutro« nič ne ve, kam je pod PP. izginilo okoli 40.000 Din, ki so bili namenjeni za gimnazijo v Murski Soboti iz demobilizacijskega fonda, a niso tja nikoli prispeli. »Jutro« nič ne ve, kam je izginilo pod PP. okoli 40.000 Din, namenjenih za analfabetske tečaje na obmejnih šolah, ki tja niso prispeli. Dobro bi bilo o teh stvareh vprašati tedanje mogočnjake in morda bi ti vedeli kaj povedati o partizanstvu.

Ali naj pogrejemo še tisto divje premeščanje učiteljstva za časa dr. Pestotnika? Mož s kopo za šolo godnih otrok je bil vržen brez disciplinarne razprave iz stanovanja z osemrednice na enorazrednico, iz mesta v hribe, drugi se je moral potikati po celi Sloveniji, učiteljica Orlica je morala iz kraja.